

Aktiviteter for alle

6

9

Gir unge jobbsjanser i kommunen

Møt Barne- og familie- hjelpen

12

16

Råd som gjør deg bedre rustet

BERGEN KOMMUNE

BERGENSEREN

INNBYGGERMAGASIN FRA BERGEN KOMMUNE

NUMMER 1 MARS 2019

FÅR KUNNSKAP FOR FREMTIDEN

Bli med til Hålandsdalen leirskole!

Side 13

NETTSIDENE VÅRE

De fleste notisene på denne siden er hentet fra www.bergen.kommune.no. Her finner du daglig siste nytt fra kommunen og aktuell informasjon om kommunens tjenester. Du kan også abonnere på nyhetene ved å gå inn på www.bergen.kommune.no/hvaskjer

BERGENSEREN

Bergenseren er et informasjonsmagasin utgitt av Bergen kommune. Magasinet skal informere om hva kommunen holder på med, hvilke kommunale tilbud byens innbyggere kan benytte seg av, og hvilke rettigheter og plikter innbyggerne har. *Bergenseren* kommer ut 4 ganger i året.

EVA HILLE
ANSVARLIG REDAKTØR
KOMMUNIKASJONSLEDER
eva.hille@bergen.kommune.no

NINA BLÅGESTAD
REDAKTØR
nina.blagestad@bergen.kommune.no

ANN-KRISTIN LOODTZ
ann-kristin.loodtz@bergen.kommune.no

ANDREW M.S. BULLER
andrew.buller@bergen.kommune.no

KRISTIN HAUGE KLEMSDAL
kristin.klemsdal@bergen.kommune.no

SEKSJON INFORMASJON
Redaksjonen avsluttet 22. februar. Neste nummer kommer i juni.

redaksjonen@bergen.kommune.no
innbyggjerservice@bergen.kommune.no
Tlf. 55 56 55 56

FORSIDEFOTO
Ann-Kristin Loodtz

LAY-OUT Alf Gundersen AS
TRYKK Schibsted Trykk Bergen AS
OPPLAG 128 000
DISTRIBUSJON Posten

Distribuert til alle husstander og næringsvirksomheter i Bergen kommune.

FOTO: NINA BLÅGESTAD

SA JA: Som første par ut gav Lisa (24) og Daniel (30) Amundsen hverandre sitt ja i kommunens nyoppussede vigselssal. Den gamle Forhandlingsalen, i det som var byens første rådhus, er nå det staselige stedet der borgerlige vielser skjer. For parene Lisa og Daniel ble det en høytidelig og fin seremoni. – Han fridde mens jeg var gravid i 2017. Vi traff hverandre da jeg var lærlingen hans, forteller de nygifte. Familie og nære venner var med på vielsen i Magistratbygningen. Til sommeren venter en stor bryllupsfest på Rhodos.

FOTO: ANDREW BULLER

Tid for å søke tilskudd

Sjekk søknadsfristen for vårens tilskuddsordninger:

Helse og omsorg

Tilskudd til organisasjoner og lag som driver frivillig virksomhet innenfor eldreformål: **15. mars**

Tilskudd til organisasjoner og lag som driver frivillig virksomhet innenfor helse- og omsorgssektoren: **15. mars**

Tilskudd til inkluderingsarbeid i regi av frivillige organisasjoner: **15. mars**

Idrett

Basistilskudd: **15. mars**

Støtte til private anlegg: **1. april**

Talentutviklingsmidler: **15. april**

Barne- og ungdomsmidler: **30. april**

Arrangementsstøtte idrett: **Løpende**

Nye idrettstiltak og egenorganisert fysisk aktivitet: **Løpende**

Stimuleringsmidler til aktivitetstiltak: **Løpende**

Kultur

Åpne prosjektmidler voksenkor, -korps og -orkester: **20. mars**

Tilskudd til drift av voksenkor, -korps og -orkester: **20. mars**

Administrasjonstilskudd til kultur- og fritidsorganisasjoner for barn og unge: **20. mars**

Aktivitetstilskudd til kultur- og fritidsorganisasjoner for barn og unge: **20. mars**

Tilskudd til oppstart og drift av folkeverksted/makerspaces: **Løpende**

Tilskudd til kultur- og fritidsaktiviteter for mennesker med utviklingshemming: **20. mars**

Tilskudd til barnekor, -korps og -orkester: **20. mars**

Tilskudd til vedlikehold av ikke-kommunale kulturbygg: **20. mars**

Tilskudd til vedlikehold av ikke-kommunale museumsbygg: **1. april**

Tilskudd til museumsutviklingsprosjekter: **1. april**

Byomfattende ungdomsprosjekter og -festivaler: **Løpende**

Tilskudd til internasjonal utveksling for ungdom: **Løpende**

Internasjonal kunst og kulturutveksling - rask respons: **Løpende**

Lokal kulturaktivitet 2019: **Løpende**

Tilskudd til arrangement, profesjonelle og bydekkende 2019: **Løpende**

Administrasjonstilskudd til kultur- og fritidsorganisasjoner for barn og unge: **20. mars**

Aktivitetstilskudd til kultur- og fritidsorganisasjoner for barn og unge: **20. mars**

www.tilskudd.bergen.kommune.no

Bli kjent med bybudsjettet

Bystyret vedtok for jul bybudsjett 2019 og handlings- og økonomiplan for de neste fire årene. Totalt er budsjettet på 21,8 milliarder kroner brutto til drift av kommunen og 14,3 milliarder i investeringer i perioden 2019 til 2022. På budsjettene til kommunen kan du bli kjent med hva bystyret har vedtatt og hva budsjettet betyr for deg.

www.bergen.kommune.no/budsjett

Huskeliste for en brannsikker hytte

FOTO: NINA BLÅGESTAD

Alle hytter og fritidsboliger skal ha røykvarsler og brannslukkingsutstyr. Husk å sjekke batteriet. Sjekk også:

- Rømningsvei. Ved mye snø er det viktig å passe på at man ikke bare graver seg inn i hytten, men også sørger for å grave rømningsveier ut.

- Fyr trygt med passe mengder tørt ved og god trekk. Ikke bruk brennbare væsker til opptenning.

- Alle hytteskorsteiner skal etter ny forskrift om brannforebygging, feies på lik linje med hus. Hytteeier har meldeplikt til det lokale brannvesenet om det blir installert nytt ildsted.

- Forlat aldri et rom med levende lys og pass på at du ikke sovner fra lys. Bruk bare brannsikre lysstaker som tåler at lyset brenner ned.

- Pass på at klær som henger til tørk i nærheten av varmekilder er hengt skikkelig fast slik at de ikke kan gli ned eller bli hengende for tett innpå varmekilden.

- Sjekk jevnlig propanutstyr, slanger og koblinger. En god metode er å bruke såpevann for å søke etter lekkasjer. Koble gjerne fra slangen til gassbeholderen om natten og når du forlater hytten. Om du kjenner gassluk, må du ikke tenne eller slå på noe som kan utløse gnister, som for eksempel en lysbryter. Luft først godt ut og finn så eventuelle lekkasjer.

www.bergen.kommune.no/brannvesen

Vil du jobbe som frivillig under The Tall Ships Races?

Det er duket for folkefest når The Tall Ships Races kommer til Bergen 21.–24. juli. For at Bergen skal bli en flott vertskaphavn, og mannskap og publikum skal få en uforglemmelig opplevelse, trengs det frivillige som kan jobbe i ulike funksjoner under arrangementet. Det trengs folk til å gjøre en innsats på land i forbindelse med alle arrangementene rundt Vågen, jobbe med publikumsinfo, eller bli crew friend, blant annet. Les mer og meld deg til tjeneste på www.tallshipsbergen.no/bli-frivillig/

FOTO: EIVIND SENNESET

BLI MED PÅ FOLKEFESTEN: For femte gang skal Bergen være offisiell vertskaphavn når The Tall Ships Races kommer til Bergen 21.–24. juli.

FOTO: SKIFREMME

Bli med skibussen

Skifremme og Idrettservice tilbyr ungdom fra 13 år skikurs i vinter. Delta på kurs i snowboard, alpint eller twintip i Furedalen skisenter og Eikedalen skisenter på Kvamskog. Prisen er 200 kroner for instruksjon og

heiskort, 300 kroner for instruksjon, heiskort og leie av utstyr. Kursene går utvalgte lørdager og søndager frem til og med 31. mars, så lenge det er nok snø og skiheisen er åpen.

www.bergen.kommune.no/idrett

Feriemidler for personer med store funksjonsnedsettelse

Tilskuddet «Feriemidler» tildeles voksne som har en medfødt funksjonsnedsettelse eller personer som har fått en skade før de har fylt 18 år som medfører store bistandsbehov. Personer med for eksempel utviklingshemming eller andre store og sammensatte funksjonsnedsettelse, er i målgruppen. Et vilkår for å få tilskuddet, er at personen har behov for en eller

flere ledsagere for å kunne reise på ferie, og ikke kan benytte seg av kommunens tilrettelagte ferietilbud for utviklingshemmede. Feriemidler tildeles fra det kalenderår en fyller 18 år. Vilkår for å kunne søke feriemidler og søknadsskjema finnes på Bergen kommunes nettsider. Søk frem «Feriemidler til personer med funksjonsnedsettelse». Søknadsfrist er 20. mars.

Nå blir boligsonekortet elektronisk

Bergen kommune går over til oblatfri boligsoneparkering for sone 16 til 29 fra 1. april 2019. Du vil ikke lenger få tilsendt papiroblat i posten. Det tradisjonelle boligsonekortet blir erstattet av en elektronisk tillatelse knyttet opp mot bilens registreringsnummer. Bymiljøetaten kontrollerer tillatelsen ved å skanne registreringsnummeret på bilene.

FOTO: SILJE MARIE HATLESTAD

Hva skal du gjøre med hageavfallet?

Brannvesenet anbefaler at hageavfall brukes til kompost eller leveres til gjenvinning. Det er lov å brenne tørt hageavfall på egen eiendom gjennom hele året, men kun små mengder kvister, gress, gammelt løv og planterester. Forutsetningen er at røyken ikke skaper ulemper for omgivelsene. Det er ikke tillatt å brenne avfall/boss i noen form, heller ikke bygningsrester, materialer eller trevirke som er behandlet med maling, lakk, impregnering eller lignende. Avfall skal leveres til godkjente avfallsplasser. I Norge er det et generelt bålforbud i eller i nærheten av skog og annen utmark i tidsrommet 15. april til 15. september.

FOTO: ANN-KRISTIN LOODTZ

EVA HILLE
KOMMUNIKASJONSLEDER
BERGEN KOMMUNE

Blir tryggere når vi vet om sårbarheten

Mange av oss som lever i dag, har nesten glemt hvordan vi kan klare oss uten strøm, innlagt vann og alle våre digitale hjelpemidler. Dette gjør oss sårbare dersom det oppstår en krise og vi må leve som i gamle dager.

Ved Hålandsdalen leirskole får elevene viktig kunnskap om hvordan det var å leve i Fusa på 1890-tallet. Og kommunens beredskapssjef gir ni gode råd for hvordan vi kan ruste oss mot uforutsette hendelser.

Det er først når vi blir oppmerksomme på vår egen sårbarhet, at vi kan gjøre noe med den. Derfor vil årets første utgave av Bergenseren hjelpe oss til å se sårbarheten på mange viktige områder i livene våre.

Vi forteller om hvordan Miljøøktet rustet opp byens travleste kollektivgate for å trygge fremtidens behov. Gaten skal bli mer oversiktlig og bedre for alle reisende.

Og vi møter mennesker som modig viser sin sårbarhet og åpent forteller om følelsen av å være utenfor. Da trenger vi fellesskap som knytter oss sammen. Det kan være gjennom å komme seg ut i arbeidslivet, gjennom frivillig arbeid, eller i aktiviteter som musikk, teater og dans. Du får bruke deg selv og være sammen med andre som deler dine interesser.

Noe av det som kan være ekstra vanskelig, er når barna våre ikke har det bra. Kommunens nye barne- og familiehjelp skal gjøre det enklere å få rask og tidlig hjelp. De fleste familier opplever utfordringer i perioder av livet. Kunsten er å søke hjelp i tide og ta tak i problemene før de vokser seg store.

Med ønske om god lesing og en trygg og fin vår!

Eva Hille

BETRE Plass: Når Olav Kyrres gate oppnar igjen i midten av mai 2020, har den breiare fortau og betre tilhøve for alle reisande. Gata blir stengt 23. april for ombygging, og meir enn 35 bussruter blir flytta.

ILLUSTRASJON: ASPLAN VIAK

Rustar opp Bergens travlaste kollektivgate

Frå 23. april blir det store endringar for dei mange som dagleg reiser til eller frå **Olav Kyrres gate**. I mai 2020 oppnar ei ny og betre gate for alle som ferdast her.

TEKST OG FOTO: NINA BLÅGESTAD

Olav Kyrres gate er kanskje byens viktigaste kollektivknutepunkt. Det går over 1200 bussar i døgnet gjennom gata, i rushtida over hundre i timen. Kvar dag er det registrert over 22 000 bussreiser i gata.

– Det er naudsynt å ruste opp Olav Kyrres gate for å møte krava om universell utforming. Vi ynskjer at gata skal bli meir attraktiv, trafikksikker og funksjonell for kollektivtrafikken samstundes som den tek i vare sentrumsfunksjonar, seier Rolf Knudsen.

Staseleg gate

Han er leiar av sentrumsgruppa i Miljøløftet, eit samarbeid mellom staten, fylket og kommunen. Sentrumsgruppa har koordineringsansvar for å planlegge og samordne trafikale tiltak i sentrum. Her arbeider fagpersonell frå Statens vegvesen, Hordaland fylkeskommune, Skyss, Plan- og bygningssetaten og Bymiljøetaten i Bergen kommune saman om planoppgåvene.

Opprustinga av Olav Kyrres gate er finansiert gjennom Miljøløftet. Gata er ei av dei mest sentrale bygatene i Bergen, etablert allereie på slutten av 1800-talet. Ho fekk sin noverande funksjon som bussgate i 1989. Då gjaldt det å få flest mogleg bussar og busstopp inn i gata.

– Olav Kyrres gate er ei paradegate. Vi ynskjer at det staselege ved ho skal kome betre fram. Det skal speglast i kvalitetar og materialbruk, seier Knudsen.

Dette skal gjerast

Den travle gata er i dag prega av setningskadar. Det er òg trengt og uoversiktleg, både for bussane og dei gåande. Gjennom opprustinga skal ein del av køyrefelta gjerast om til fortau og venteareal for bussreisande. Kantstein vil bli heva slik at du kan gå rett inn på bussen utan trinn, og det vil bli leielinjer for synshemma.

Det blir nytt rullevennleg dekke på 1,5 meter i heile gatas lengde i sida mot By-parken. Det blir breiare fortau fleire plassar, og det skal leggest nye varmekablar i deler av fortaua.

Brusteinene skal bli verande, men skal gjerast meir robust. Mest mogleg av steinen skal nyttast om att.

– Utforminga vi har i dag kom på byrjinga av 1990-tallet, med høg materialstandard med mellom anna fortausutsmykking i mosaikk. Gata fekk steinprisen for 1997, og kunstverka i gata skal reetablerast etter teikningane til kunstnaren, seier Knudsen.

Tre og lys vert tekne vare på og tilpassa nye haldeplassar. Lysa skal skiftast ut til LED og lysmaster skal pussast opp. Gata får også nye leskur som er designa og tilpassa den nye gata. Det skal komme nye nedkast for BossNett på ein del av haldeplassane.

Kor skal eg ta bussen?

Stenginga av Olav Kyrres gate gjer at Skyss må flytte om lag 35 busslinjer til andre og mellombelse haldeplassar fleire stader i sentrum. Flyttinga påverkar òg andre haldeplassar i sentrum, og nokre av busslinjene får ny plassering på Bergen busstasjon for å få plass til fleire bussar.

– Olav Kyrres gate er knutepunktet for

STASELEG: Rolf Knudsen leier Sentrumsgruppa i Miljøløftet som har koordineringsansvar for planlegging og samordning av trafikale tiltak i sentrum. – Olav Kyrres gate er ei av dei viktigaste kollektivgatene i sentrum, i tillegg til å vere ei sentral handlegate. Det er ei staseleg gate, og det vil vi skal kome betre fram, seier han.

nesten heile kollektivsystemet i Bergen, så stenginga vil gje endringar for mange av våre reisande. Likevel trur vi at byggeperioden skal bli til å leve med for alle, og tilhøva vil bli betre enn i dag når opprustinga er ferdig, seier Einbu, konstituert leiar for avdeling trafikktilbod i Skyss.

Dersom du til vanleg ikkje bruker haldeplassane i Olav Kyrres gate, eller byter her, er det ikkje sikkert at du vil merke så mykje til dette.

– Vi har samarbeidd tett med Statens vegvesen for å planlegge kvar bussane skal køyre og stoppe når vi ikkje kan bruke denne gata. Det er funne løysingar, men det vil utan tvil bli merkbar for dei reisande, seier Einbu.

Skyss planlegg omfattande informasjonstiltak, slik at folk skal finne bussen sin òg i omleggingsperioden. Sidan det er svært mange detaljar å kommunisere når ei så stor mengd bussar får ny trasé, er dei avhengige av at folk sjølv søker informasjon.

– På same vis som under sykkel-VM har vi lagt ut detaljar om kvar busslinje på skyss.no, og vi oppmodar deg som reiser med buss om å sjekke kva som skjer med busslinjene du pleier å bruke, og kva haldeplassar du kan bruke, seier Einbu.

Kor kan eg gå?

Stenginga vil òg påverke dei som går i og rundt Olav Kyrres gate. For å gjere det betre og trygt for gåande, skal anleggsområda sikrast forsvarleg med gjerde. Dei delane av gata kor det ikkje blir arbeidd, skal haldast reine og opne for gangtrafikk. Det skal vere gangveg fram til alle dørene i Olav Kyrres gate. Røm-

Miljøløftet

Miljøløftet er namnet på byvekstavtalen i Bergen og den nye bompengepakka. Det er eit samarbeid mellom staten, fylket og kommunen. De neste 20 åra skal det byggast bybane, tryggare og betre veier, sykkelveggar, fortau og miljøgater for nesten 30 milliardar kroner.

mingsvegar frå bygningar skal haldast opne, og arbeidet i gata skal ikkje vere til hinder for brann og beredskap.

Gangfelta ved Bybanen og Starvhusgaten og ved Festplassen og Nedre Ole Bulls plass skal haldast opne i nesten hele anleggsperioden.

Når gata oppnar i ny prakt i mai 2020, er areal omprioritert frå køyrefelt til fortau og passasjerareal. Det vil gje eit meir opent og triveleg byrom.

– Gåbyen er eit grunnleggande prinsipp som er ekstra viktig i hjartet av sentrum. I Olav Kyrres gate følger vi dette opp ved å etablere breiare fortau og generelt betre tilhøva for dei gåande i gata, seier Rolf Knudsen.

...og Carl Konows gate

Miljøløftet rustar òg opp Carl Konows gate på Damsgård frå 23. april. Her skal det etablerast sykkelfelt og fortau, og gangareal og busshaldeplassar skal få universell utforming. Òg Fyllingsveien vil bli rusta opp.

Prosjektet skal binde saman hovudsykkelrutene Laksevåggruten og Fyllingsdalsruten mot sentrum i Gyldenpriskrysset ved å etablere samanhengande sykkelfelt frå Kringsjåveien til Michael Krohns gate. I tillegg skal prosjektet auke tryggleiken for køyrande og mjuke trafikantar i Fyllingsvegen.

Betre for syklande

Mellom anna skal det etablerast sykkelfelt i Gyldenpriskrysset og langs Carl Konows gate. Sykkelfeltet frå Danmarks plass til Kringsjåvegen får raudmåla asfalt.

– Det er sykkelfelt i området, men det manglar gjennom Gyldenpriskrysset. No får syklistane eit meir samanhengande tilbod. Dette er eit viktig steg i rett retning, og betre for alle trafikantgrupper, seier Einar Johan Grieg, sykkel-sjef i Bergen kommune.

MILJØLØFTET STARTAR FLEIRE STORE PROSJEKT I 2019:

- Rv. 580 Sandslikrysset. Krysset skal oppgraderast til to plan.
- Trolleybusslinje til Laksevåg. Dagens trolleybusslinje skal utvidast frå Birkelundstoppen og Strandkai terminalen, til Lyngbø på Laksevåg.
- Nytt kollektivfelt Haukeland sør. Ein del heilt i starten av Natlandveien og over krysset Haukeland blir kollektivfelt.
- Påkøyringsrampe for kollektiv E39 ved NHH og Gamle Bergen.
- Ny gang- og sykkelveg mellom Sandvikstorget og Glas Knag-bygget.
- Ny kollektivsnuplass Øvre Kråkenes.
- Ny gang- og sykkelveg og -bru på Paradis.

miljoloftet.no

950 år
BERGEN
2020

BERGEN FOR MEG:

Verdens vakreste by, spesielt når det er sol! Bergen er så mye mer enn Vågen og de syv fjellene: Det er folkene som gjør byen til hva den er. Jeg har hørt at dette er byen med flest cabrioletter per innbygger – og det sier jo også sitt om vår kollektive optimisme, sier Olav Kyrre Hundvin (28). Han deler navn med Bergens grunnlegger med stolthet. – Min mor og far var hjemme i Bergen fra et lengre utenlandsopphold som misjonærer for å feire jul. Hjemlengselen ble spesielt slående da de kjørte gjennom Olav Kyrres gate hvorpå det umiddelbart ble besluttet at jeg skulle få dette navnet. Min far har med et glimt i øyet i ettertid sagt at han var glad for at det var nettopp den gaten og ikke Magnus Barfots gate de kjørte gjennom den dagen hjemlengselen slo til som verst – og det holder jeg med ham i, sier Olav Kyrre.

Neste år skal hele Bergen feire 950-årsjubileum. Planleggingen er i gang. Har du eller din organisasjon lyst til å bidra i feiringen, kan du ta kontakt på e-post: bergen950@bergen.kommune.no

Der scenedrømmen lever

Christian elsker å synge og danse. Til høsten står han sammen med en rekke andre på scenen i en ny, inkluderende forestilling.

TEKST: NINA BLÅGESTAD/ENDRE HOVLAND FOTO: NINA BLÅGESTAD

39-åringen danser fast hver torsdag. I kultursalen på Ny-Krohnborg senter er dansegruppen Danse-OL og Danseløvene slått sammen, og nå øver de for fullt til oppsetningen Scenedrøm i november. Christian gir alt når favorittmusikken spilles over høyttalerne. Flere klassikere står på programmet og instruktørene Stig og Przybyslaw driller de 17 deltakerne i nye og gamle triks. Intensiteten er høy og motivasjonen på topp.

– Dansegleden er stor. Vi danser mange ulike dansestiler, fra breakdance, pop, swing, jazz, vals og moderne dans. Vi skal bidra med et mangfold av dansestiler inn i forestillingen, sier Stig.

Drømmer om å bli superstjerne

På Åsane kultursenter er Musikalløvene enda mer løvete enn vanlig for tiden – de øver nemlig til forestillingen Løvenes konge. Etter suksessen med Hakkebakkeskogen høsten 2017 har de fått smaken på scenelivet.

– Jeg må øve, øve og øve. Jeg skal både synge, danse og snakke. Jeg trener på å snakke ordentlig, ikke med sint stemme, sier June.

20-åringen elsker teater og har gått fast på øvingene i Åsane i flere år. Nå skal hun spille vortevin.

– Drømmen min er å bli superstjerne, sier hun.

Møtes på tvers

Musikalløvene øver hver onsdag og består av cirka 17 deltakere. Gruppen er en av tre tilrettelagte tilbud innen dans, musikk og sang som skal delta i Scenedrøm. Også en gruppe fra Senter for musikkterapi ved kulturskolen og fordypningsgruppene i teater, dans og rytmisk musikk ved kulturskolen skal være med. Målet er å skape en inkluderende scene-forestilling med aktører både med og uten utviklingshemming.

– Vi ønsker å jobbe mer på tvers. Vi er flinke på spesialiserte tilrettelagte aktiviteter, men vi har potensiale til å legge inn aktiviteter der folk møtes på tvers av sjanger og funksjonsnivå. Vi mener det er

MUSIKALLØVER: Håkon (9) og June (20) øver, øver og øver. Hver onsdag møtes de i Åsane kultursenter. De som vil se Musikalløvenes versjon av Løvenes konge, må stille i Fana kulturhus 11. mai.

positivt for alle som deltar å møte og samarbeide med folk som er annerledes enn seg selv, sier Cathrine Akse Nordkvist, rådgiver i Enhet for kulturformidling og deltakelse.

Bredt aktivitetstilbud

I Bergen kommune finnes det en rekke tilrettelagte aktiviteter, både innen musikk og dans, kreativitet og idrett. Oversikt over aktivitetene finner du på Bergen kommunes nettsider

www.bergen.kommune.no/kultur

SCENEDRØM: Hanna (25), Anne Sofie (30) og Siril (27) er med i prosjektet Scenedrøm. Forestillingen er en storsatsning som inkluderer personer med og uten utviklingshemming og skal vises i 9. og 10. november i Fana kulturhus. Rundt 80 personer mellom 9 og 70 år skal stå på scenen.

I det kreative hjørnet

Hver torsdag er det det fullt hus og god stemning på Nykronen, et kulturverksted tilrettelagt for utviklingshemmede. – Vi har gått her i rundt fem år. Vi kommer hit for å treffe andre og komme oss ut litt, sier May Brit. Også ektemannen Jan Erik er fast inventar og motivator på treffet. Begge liker å jobbe med hendene, på Nykronen lager de masker, perler, påskepynt eller holder på med keramikk. Jan Erik og kona skryter av instruktørene Shadi, Marianne og Asne. – De er så snille og søte at vi kan ete de, sier Jan Erik.

LAB-lørdag

PopLAB er kreative verksteder tilrettelagt for personer med utviklingshemming, og åpne for alle. PopLAB arrangeres utvalgte lørdager. På verkstedene inviteres små og store til å eksperimentere med materialer og teknikker. Filip (10) var på vei fra VilVite og stoppet på verkstedet i Nygårds-parken for å lage et flagg. Det ble plantet i parken og markert med en klinkkekule. Neste PopLAB er 16. mars i Åsane kultursenter, 23. mars i Nygårdsparken og 30. mars i Oasen storsenter.

Stjerner som ser mot utlandet

I Hophallen er det basketrening for Hop Stars. Laget består av 12 spillere som har som mål å bli bedre i basket. Martin (22) er kaptein på laget. Det er en ansvarsfull jobb. – Jeg må hjelpe og trøste, sier Martin og rapporterer om en seier og tre tap i sist gang de spilte turnering. Fordi det ikke finnes noen liknende lag å spille kamper mot, må laget dra utenlands for kamptrening. – Vi har vært i Beograd og i Sverige. Det var veldig hyggelig, de heiet på oss selv om vi er fra Norge, sier Rikke. Hun har spilt basket i snart tre år og synes det er god trening. – Jeg holder meg i form, sier Rikke. Det er usikkert når laget kan spille neste kamp. De er invitert til å delta i den svenske serien, men må først ta en opptelling i reisekassen.

Synger egne tekster

Bandet Norwegian People fra Laksevåg består av Andy, Christer, Simon (foran) og Mathias. De spiller rock og punk, og noen rockeballader. Tekstene er det Andy (bak) som skriver. – Jeg skriver det som detter ned i hodet på meg, sier han. Bandet har engelsk navn, men synger på norsk. – Vanligvis er det omvendt, men vi ville være litt kulere, sier Andy. Bandet skal snart spille inn låter i studio. De opptre også på Rockeklubb Elgen.

SATSINGER FOR UTVIKLINGSHEMMEDE

Bystyret vedtok i sitt møte i januar i år en ny plan for tjenestene til personer med utviklingshemming. Planen inneholder flere store satsinger for de kommende årene.

Blant annet skal 130 boliger etableres for å bli kvitt boligkøen i løpet av fem år. Alle som ikke har andre aktivitetstilbud, skal få et tilpasset dagtilbud. Kommunen skal også jobbe med å legge til rette for økt fritid for beboere i bofellesskap som har lite tilbud. Det skal også lages en egen kulturplan.

Etat for tjenester til utviklingshemmede har 2200 fast ansatte medarbeidere og kommunen har i 2019 et budsjett på 1,2 milliarder kroner til denne målgruppen.

Frivillige skal gjøre det lettere å delta

Norunn Roland fra Laksevåg er den første som har meldt seg som frivillig innen tjenester til utviklingshemmede. Nå håper hun på flere «kollegaer».

Jeg har jobbet mye innen omsorg tidligere, men har vært ufør i en del år nå. Min datter, som studerer vernepleie, så en annonse der de søkte etter frivillige. Hun mente dette var midt i blinken for meg, sier Roland.

50-åringen fra Laksevåg elsker å være med mennesker. Og, hun har mye ledig tid.

– Jeg har behov for å komme meg ut. Å gå på kino, tur, teater eller bare være sammen med noen vil også gi meg mye. Det kan være ensomt å være mye hjemme. Jeg vil gjerne bidra til at noen får en bedre hverdag, men det må også gi meg noe tilbake, sier Roland om hvorfor hun har meldt seg som frivillig.

Skal være supplement

Eva Thomsen jobber som frivillighetskoordinator for tjenester for utviklingshemmede. Det er første gang frivillige kobles til denne gruppen.

– Det kan være alt fra besøk, treningskompis, kino, bowling, gå på kafé eller bare være sammen. Det kan også være å komme til et bofellesskap og sette i gang en aktivitet der, sier Thomsen.

En kartlegging av behovene viser at det er stor etterspørsel etter følge til ulike aktiviteter.

– Målet er å øke deltakelsen innen kultur, fritidsaktiviteter og idrett. Det skal være lettere å komme seg ut og delta i samfunnet. Her kan frivillige gjøre en forskjell.

Thomsen understreker at de frivillige skal være et supplement til de ordinære ansatte. De skal ikke gjøre pleieoppgaver eller ta over for ansattes jobb.

– Det er ikke annerledes å være frivillig for personer med utviklingshemming enn for andre personer. De frivillige vil bli koblet med personer som har liknende interesser og som har glede og nytte av en frivillig, sier hun.

Håper på et felleskap

Kommunen søker frivillige i alle aldre og kjønn, gjerne også fremmedspråklige. De frivillige må ha et ønske om å bidra, sette av et par timer i uken, levere politiattest og ha referanser. De må også gjennom et innføringskurs.

Roland gleder seg til å komme i gang. Hun håper å være frivillig et par ganger i uken.

– Jeg trenger noe fast å gjøre og en tilhørighet. Kanskje får jeg også «arbeidskollegaer» og får kjenne på et felleskap, spør Roland.

Vil du vite mer om å være frivillig innen tjenester til utviklingshemmede? Ta kontakt med frivillighetskoordinator Eva Thomsen på eva.thomsen@bergen.kommune.no eller telefon 932 82 532 eller kom på åpent informasjonsmøte 25. april på Innbyggjerservice.

www.bergen.kommune.no/frivillig

FØRST UT: Norunn Roland (t.h.) ser frem til å gå på kino, tur eller følge til aktiviteter. – Å være frivillig gir meg mye, sier hun. Frivillighetskoordinator Eva Thomsen trenger flere som Norunn. – Så mange som mulig! Frivillige kan bidra til økt deltakelse, det er det som er målet, sier hun.

Går foran for en bedre verden

Bergen har fått status som Fairtrade-kommune. Nå skal bærekraft og menneskerettigheter prioriteres enda tydeligere i næringspolitikken.

TEKST OG FOTO: KRISTIN HAUGE KLEMSDAL

FAIRTRADE-KOMMUNE: Thomas Bryde er ansvarlig for kommunens arbeid med etisk og rettferdig handel. – Vi ønsker også å komme i kontakt med folks engasjement og vi vil holde en årlig markering for fairtradebyen Bergen, sier han.

Hver gang vi kjøper noe, påvirker det mennesker andre steder i verden. Stadig flere er bevisste på dette, sier næringsrådgiver Thomas Bryde.

– Vi vet mye mer enn før om hvordan handel påvirker mennesker og miljø, både på godt og på vondt. Her kan Bergen bli et forbilde, og Fairtrade er motoren for et ansvarlig næringsliv og positivt engasjement i befolkningen, forklarer han.

Fairtradebyen Bergen

I januar 2018 startet Thomas Bryde i jobben som ansvarlig for kommunens arbeid med etisk og rettferdig handel.

– I vår fikk vi utarbeidet en strategi som ble enstemmig vedtatt av bystyret. Og etter en søknadsprosess i høst ble Bergen utnevnt som Fairtrade-kommune, forteller Bryde. Dette ble markert 10. desember på menneskerettighetenes dag, der byråd Julie Andersland og ordfører Marte Mjøs tok imot overrekkelsen på vegne av byens befolkning. Da kom det også på plass en styringsgruppe med representanter fra kommunen, Bergen Næringsråd, Norges Handelshøyskole, Bergen Sentrum AS, RE:ACT og Bærekraftige liv. – Medlemmene bringer ulike perspek-

tiver inn i arbeidet, noe som er veldig nyttig. Sammen skal vi styrke dialogen om etisk handel, sier Bryde.

Kommunen vil vise vei

Å være en Fairtrade-kommune innebærer blant annet å bidra til bedre vilkår for bønder og arbeidere i utviklingsland gjennom sine innkjøp.

– Kommunen gjør allerede mye bra, både gjennom å stille etiske krav i anskaffelser og å fremme et grønt og bærekraftig næringsliv. Hvis vi vil påvirke næringslivet, må vi samle og dele våre egne erfaringer for å inspirere, sier Bryde.

Kommunen vil jobbe videre for å respekttere menneskerettighetene i egne forretninger og øke andelen sertifiserte varer som fairtradekaffe og -bananer.

– Jeg tror generelt vil vi se flere bærekraftige produkter og merkeordninger i butikkene framover, sier Bryde.

– Vi vil samarbeide med bedrifter, organisasjoner og innbyggere. Vi vil også holde en årlig markering for fairtradebyen Bergen, der alle kan delta.

Skal hjelpe næringslivet

Bergen kommunes næringspolitikk tar utgangspunkt i våre felles bærekraftsmål og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter.

– Næringslivet er i dramatisk endring. Selskaper må ta et bredere moralsk og

juridisk ansvar for sin påvirkning. De som ikke klarer dette, vil slite i fremtiden, mener Bryde. Det er derfor også et økonomisk motiv for bedrifter å møte disse utfordringene.

– Min rolle er å stille forventninger, fremme samarbeid og støtte næringslivet i å integrere målene og prinsippene. Generelt opplever jeg stor motivasjon og interesse for å få ting til. Mange selskaper er gode rollemodeller. En viktig oppgave er å etablere et miljø her i byen for å lære av hverandre, en arena der vi kan dele beste praksis, men også være åpne om ting som ikke fungerer så bra, sier næringsrådgiveren.

Alle kan bidra

Handel skjer globalt, og skaper både muligheter og utfordringer.

– Dette er omfattende, noe som gjør at man lett kan miste håpet om endring. Hvordan kan vi vite at det vi kjøper er fremstilt på en holdbar måte, både for mennesker og miljø? Samtidig skjer det mye positivt. Internett og samfunnets krav til åpenhet gjør at vi vet mer om utfordringene. Dessuten gir det gode muligheter for samarbeid, sier Bryde.

Også vi som enkeltpersoner kan gjøre noe. Som kunde kan vi stille spørsmål om varene vi kjøper i butikken. Butikken kan på sin side stille spørsmål tilbake til produsenten.

– Jeg tror mange reflekterer over hvilke kostnader varene kan ha for miljøet, for menneskene som har produsert dem og for lokalsamfunn der selskaper opererer. Ved å be om informasjon og stille krav til produktet, hvor det kommer fra og hvilke forhold det er produsert under, kan vi bidra til å forbedre utvalg og innkjøpsrutiner i butikkene, sier han.

FAIRTRADE

- Kommunens næringspolitikk tar utgangspunkt i FNs 17 bærekraftsmål. De har klimaendringer, sosial ulikhet og mangelen på fred fremst på agendaen. FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter handler om hvordan bedrifter skal vise ansvar.
- Fairtrade er en uavhengig merkeordning for rettferdig handel og bærekraftig utvikling i fattige land. Som forbruker bidrar man til økt råvarebetaling og bedre arbeidsforhold for bønder og arbeidere.

- En Fairtrade-kommune må blant annet sette seg konkrete mål om innkjøp av fairtradeprodukter og legge til rette for kommunikasjon og aktiviteter med innbyggerne.

www.fairtrade.no

(TIL V.) TILBAKE: Jonas (21) leker med elevene Tobias, Leon og Annabell i 4a på Vadmyra skole..

LEKEN: – Det beste er å ha noe å gjøre som jeg trives med, sier Cecilie (20). Hun har praksisplass i Fløyfjellet barnehage og er en favoritt blant de små.

Fikk ny sjanse med praksisplass

Begge stortrives med å jobbe med barn. Gjennom praksis i kommunen har **Jonas** og **Cecilie** fått en ny hverdag.

TEKST OG FOTO: NINA BLÅGESTAD

Jeg har alltid slitt på skolen, og til slutt droppet jeg ut, sier 21 år gamle Jonas. Nå er han tilbake der han selv var elev, Vadmyra skole.

– Praksisen har vært overraskende positivt. Jeg synes det er kjekt å være med barn, og det virker som de synes det er kjekt å være med meg, sier han.

Å jobbe på skole var ikke planen. Egentlig ville han jobbe med IKT, men begynte på helse- og omsorgsfag. Det ble for mye skole og for lite praksis.

– Da jeg begynte på studiet, var jeg ikke sikker på hva jeg ville, og jeg hang ikke med i fagene. Jeg forsov meg ofte, sier han.

En stund gjorde han ingenting – Jeg gikk til NAV og sa at jeg trengte å komme meg i arbeid. Jeg hadde ikke så mye å vise til på CVen, sier han.

Nå har han planer om å ta fagbrev som barne- og ungdomsarbeider. Motivasjonen er tilbake, og han har lyst til å jobbe i skolen.

– Selvfølgelig kan det bli slitsomt innimellom, men nå vet jeg mer om hva jeg vil videre, sier han.

Cecilie stortrives på Fløyen

I Fløyfjellet barnehage flokker barna seg rundt Cecilie, helst vil de bruke henne som klatrestativ.

– Cecilie! roper de og hopper på henne. Siden i høst har 20-åringen brukt dagene sine i barnehagen på Fløyens topp. Det passer bra for jenta fra Kirkenes som elsker å være ute i naturen. Hun har bodd i byen siden i fjor høst, men møtet med Bergen ble ikke helt som planlagt.

– Jeg flyttet hit fordi jeg hadde fått en jobb, men den ble ikke noe av. Jeg søkte masse jobber, men fikk ingenting. Da fant jeg noe info på nettet om en mulighet for å få praksisplass, forteller Cecilie.

Det beste ved å jobbe i barnehage synes hun er å møte barna.

– De blir så glade for å se deg, har du vært borte, så spør de hvor du har vært. Du får lyst til å gå på jobb, sier Cecilie.

Ny møteplass for unge i Arna

■ Adnahall UNG i Indre Arna er en ny åpen møteplass for deg som går på ungdomsskolen. Av faste aktiviteter er bandøvingssrom og et musikkstudio hvor du kan lære å spille inn, lære musikkproduksjon eller jobbe med låtskriving. Adnahall UNG har også utstyr til å jobbe med kunst, design og foto. Eller bare slappe av med brettspill eller gaming.

Når praksisoppholdet er ferdig, vil hun prøve å få lærlingeplass i en barnehage, og så få fagbrev som barne- og ungdomsarbeider. For henne har praksisplassen i kommunen betydd mye.

– Jeg var livredd for ikke få noe jobb. Jeg liker å arbeide, det er superkjedelig å bare gå hjemme, sier hun.

En inngang for alle praksisplasser

Rett under 400 kandidater har vært utplassert i kommunen gjennom det samme opplegget som Jonas og Cecilie, Orntli' arbeid. Av disse har 51 prosent gått videre i lønnet arbeid eller utdanning. Mer enn ni av ti føler at de har hatt både faglig og personlig utvikling i løpet av tiden sin i praksis. De gode resultatene har gjort at kommunen styrker sine

arbeidsmarkedstiltak, og har nå samlet alt i en ny avdeling – Arbeidsinkludering. Målgruppen er alle arbeidsgivere i alderen 18 – 67 år som har behov for arbeids- eller språkpraksis.

– Bergen kommune er en stor og attraktiv arbeidsplass, og med én inngang til praksisplasser i kommunen blir det lettere for alle parter å ta kontakt, sier leder for Arbeidsinkludering, Heidi Sundevik.

Gjennom praksis får man mulighet til å skaffe seg verdifull arbeidserfaring, knytte kontakter og få gode referanser. Mange bruker også praksis til å teste om en yrkesretning passer for dem.

– Praksisplassene våre kan være like varierte som arbeidsområdene i kommunen, men vi har klart flest praksisplasser innenfor sykehjem, skole og barnehage, sier Vik.

www.bergen.kommune.no/jobb

Husk søknadsfrist for kulturskolen

■ Har du lyst til å begynne på Kulturskolen til høsten? Da må du søke innen 1. april. Gå inn på kommunens nettside for å se hva du kan velge mellom:

www.bergen.kommune.no/kulturskolen

FOTO: PÅL BERNHARD SLEIRE

Utenfor ble innenfor

– Mesteparten av livet mitt har jeg trodd at ingen andre som er som meg, sier John. Gjennom **kommunens aktivitetstilbud** innen psykisk helse fant han et fellesskap.

TEKST OG FOTO: ANDREW M.S. BULLER

John (25) vokste opp på Flaktveit i Åsane. På barneskolen merket han at han var annerledes enn de andre. Utenfor. Han likte ikke å være rundt andre barn og fikk ikke til det sosiale spillet. John var innom BUP og andre instanser, og fikk hjelp til å mestre stress og angst. Han var 13 år gammel da han ikke klarte vanlig skole mer. Det skulle gå ytterligere ni år før han traff han noen fra helsevesenet som diagnostiserte ham med Asperger syndrom.

– Mamma flyttet meg til Steiner-skolen. Der gikk jeg også videregående hvor jeg fordypet meg i håndverk og var aller mest i sløydalen. Etter endt skole ble ting verre, forteller han.

John hadde en plan om å få seg en jobb, men endte i stedet opp med å isolere seg mer og mer i huset der han bodde sammen med sin mor.

– Jeg gadd ikke å gjøre vanlige ting som å gå ut av huset eller ta på meg rene klær. Huff. Jeg var langt nede.

Diagnosen

Moren tok ham med til en poliklinikk på grunn av depresjonen. Der traff han noen som gjenkjente symptomene. Han ble diagnostisert med Asperger syndrom.

– Det var godt å få en diagnose slik at jeg kunne forstå meg selv bedre. Ting var ikke lenger et mysterium. Samtidig var det kjipt også. Jeg tenkte: «Er det det jeg er? Definerer dette meg som menneske?», sier John.

STYRKE TIL Å VÅGE MER:

Gunn og Bernt har stor nytte av kommunens aktivitetstilbud innen psykisk helse. Gunn klarte knapt å komme seg ut, nå har hun lært å takle angsten. – Men jeg savner flere sosiale treffsteder ute i bydelene for oss med asbergerdiagnose, sier Bernt.

Treffer andre

På Krohnhagen kafé og veksthus surrer det stille rundt et langbord i kafeen. Det er en gruppe ansatte og brukere fra Fredheim kurs- og aktivitetshus som har tatt turen. John er en av dem rundt bordet. Etter maten er det litt tid før det blir allsang. John setter seg ned ved et piano og begynner å spille.

– Musikk er terapi for meg, forteller han.

Poliklinikken som diagnostiserte John anbefalte ham å bruke Bergen kommunes aktivitetstilbud for folk med diagnostiserte lidelser. Det finnes tilbud i hver bydel og i tillegg flere tilbud som en kan benytte seg av, uavhengig av hvilken bydel en bor i.

Mange som har erfaring innom psykiatrien har lite nettverk. Ofte har de mistet kontakten med familie og den sosiale kretsen rundt seg. Grunnfilosofien med de kommunale tilbudene er at det skal være trygge, sosiale steder være hvor en kan bli med på forskjellige aktiviteter. For tre år siden besøkte John et av tilbudene for første gang. Fredheim kurs- og aktivitetshus har en egen gruppe for mennesker med aspergerdiagnose som han ble med i. I tillegg har han vært med på et musikkterapitilbud som er en av aktivitetene Fredheim tilbyr.

– Mesteparten av livet mitt har jeg trodd at ingen andre som er som meg. På Fredheim treffer jeg andre som meg og jeg er ikke helt utenfor. Det er bra å kunne ha et sted å gå til, for å sitte hjemme hele tiden er kjedelig, sier John.

MUSIKK: For John er musikk terapi. Han har Asperger syndrom og har funnet et fellesskap på Fredheim kurs- og aktivitetshus. Musikkterapi er en av de mange aktivitetene som er åpne tilbud til personer med psykiske helseplager.

Styrke til å våge mer

To John har blitt kjent med på Fredheim er Bernt (55) og Gunn (63). De forteller om viktigheten av tilbudene.

– Det få snakker om er den andre siden av diagnosen, nemlig ensomheten og depresjonen, begynner Bernt, som også er diagnostisert med Asperger syndrom.

– Det er mange mennesker som ikke fikser livet mer enn delvis. Vi er mange, og det er mange bra folk blant oss, fortsetter han.

Første gang Gunn kom inn dørene på Fredheim var hun ikke i stand til å komme seg ut på egen hånd. Hun slet med angst og snakket nesten ikke. Å ta buss

alene eller å gå på kafé var helt umulig.

– Jeg ble veldig godt tatt imot og gradvis har jeg blitt bedre. Treningen har gitt meg styrke til å våge mer og mer. Jeg har lært å takle angsten og har blitt trygg. I dag fyker jeg rundt på busser og bybaner alle steder. Butikker og kafeer og alt, dette har betydd mye for meg, sier hun.

Veien videre

John bor nå alene i en leilighet og jobber 60 prosent på et fryselager. Han har nylig tatt truckførerbeviset og håper at det kan åpne muligheter for en fulltidsstilling. Han innrømmer samtidig at livet ikke alltid er så lett.

– For å være helt ærlig, så tar jeg en dag om gangen. Jeg har hatt en tøff periode nå egentlig. Jeg føler på ensomheten. Jeg har en krangel med meg selv om at jeg har lyst til å ha kontakt med andre, samtidig som en annen del av meg ikke har lyst. Det er der tilbudet på Fredheim skinner. At jeg har noe og noen å gå til.

– Det er
bra
å kunne ha et sted å
gå til, å sitte hjemme
hele tiden er kjedelig.

John (25)

SANG: Hver onsdag er det sang med Pia. De fleste aktiviteter er gratis.

Åpne møteplasser

Bergen kommune har et variert aktivitetstilbud for personer som har psykiske helseutfordringer. Dette er åpne tilbud og du trenger ikke henvisning.

De forskjellige aktivitetshusene samarbeider om å levere et variert og helhetlig tilbud. Målet er å gi den enkelte mulighet til å utfolde seg både fysisk og kreativt i støttende, forutsigbare omgivelser, i tillegg til å oppleve å være en del av et fellesskap og ha muligheter for å etablere et sosialt nettverk.

Aktivitetstilbudene er vanligvis lagt opp som ukeprogrammer, der det settes opp forskjellige aktiviteter på de ulike dagene og kveldene.

Arna og Åsane Toppe aktivitetshus tilbyr blant annet turgruppe, håndarbeid, bingo, felles måltider, innebandy, bowling og svømming.

Bergenuhus Sydnes aktivitetssenter gir sosialt samvær og tilbyr ulike aktiviteter innen kultur, kreativitet og fysisk aktivitet.

Fana Gnisten aktivitetssenter tilbyr turer, ballspill i gym-sal eller kreative aktiviteter. Senteret er også et sted der du kan treffe andre, kjøpe kaffe og te, lese avisen eller surfe på nettet.

Fyllingsdalen Treffstedet er en sosial møteplass der du kan ta en matbit og kaffe, lese avisen, drive med hobbyaktiviteter, sang og musikk og delta på turer.

Laksevåg Linken er et treff- og aktivitetssenter hvor målsettingen er å gi den enkelte mulighet til sosialt samvær i trygge og rusfrie omgivelser og mulighet til å utfolde seg kreativt og fysisk.

Ytrebygda Treffstedet er et dagsenter som er åpent fire dager i uken. Fysisk aktivitet og kulturelle innslag er en del av tilbudet.

Fredheim kurs- og aktivitetshus. Tilbyr kurs og aktiviteter til mennesker som har behov for et sosialt fellesskap. Samarbeider med aktører som blant annet biblioteket, Folkeakademiet Hordaland og Kunst, kultur og psykisk helse (KKPH).

Amalie Skrams Hus er et kreativt senter som styres av brukerne, med en rekke tilbud innen skapende kunst og kultur.

Fontenhuset i Bergen er et arbeidsorientert rehabiliteringstilbud der det legges til rette for en arbeidsorientert dag på huset, støtte til å finne jobb og å komme ut i studier.

Kunst, kultur og psykisk helse (KKPH) tilrettelegger kunst- og kulturaktiviteter og opplevelser for mennesker med psykiske helseplager.

Psykiatralliansen er et idrettslag som driver med fysisk aktivitet for mennesker som er berørt av psykiske utfordringer. Alt fra fotball og volleyball til zumba og klatring.

Har du spørsmål?

Kontakt Etat for psykisk helse og rustjenester på telefon 55 56 55 56 eller send en e-post til etat.psykiskhelseser@bergen.kommune.no

Gir barn og ungdom hjelp til å overvinne problemer

NYTT TILBUD: Familieveileder Harald M. Sørensen og avdelingsleder Judith Elvebakk er noen av dem du kan møte ved Barne- og familiehjelpen. Psykologspesialist Maria Løvvik Norheim (t.h) har vært med på å planlegge tjenesten.

Å oppleve noe utfordrende i familien på et tidspunkt i livet er normalt. **Barne- og familiehjelpen** ønsker å hjelpe barn og ungdom så tidlig som mulig.

TEKST OG FOTO: ANDREW M.S. BULLER

I november 2018 åpnet Barne- og familiehjelpen i Bergen. Det er et tilbud for barn og ungdom som trenger noen å snakke med, eller foreldre og familier som ønsker råd og veiledning. Det er et lavterskeltilbud, som betyr at barn, ungdom og foreldre henvender seg direkte og på egen hånd, uten å gå via lege eller helsesykepleier.

– Hos oss skal folk få hjelp tidlig, slik at utfordringene ikke vokser, forteller Maria Løvvik Norheim. Hun er psykologspesialist og har vært med på å planlegge tjenesten.

Barne- og familiehjelpen består av sosiologer, barnevernspedagoger, psykologer, forskolelærere eller sykepleiere med ulike videreutdanninger innen psykisk helse.

– Når barn, ungdom eller foreldre ringer, hører vi hva utfordringen er og finner frem til hvem som er best til å hjelpe nettopp dem, fortsetter hun.

Normalt med utfordringer i livet

Avdelingen for Fana og Ytrebygda holder til i samme bygg som legevakten på

Nesttun. De ansatte der har hatt det travelt siden tilbudet startet i november, men er glad for å kunne hjelpe. Harald Morten Sørensen er familieveileder og forteller at det er vanlig for de fleste familier å støte på problemer i løpet av livet.

– Det er barn, ungdom og familier med normale utfordringer som oppsøker oss. Noen kommer innom for en prat eller to og for å forsikre seg om at de gjør det rette. Andre kan igjen ha behov for flere samtaler. Vi ønsker å gjøre brukerne trygge nok til å håndtere utfordringen selv, fortsetter han.

Spørsmål om samspill, skolevegring og rus

Typiske henvendelser kan være en ungdom som opplever at kommunikasjonen har skjært seg helt med foreldrene. De vil få hjelp til å bedre relasjonen. Noen foreldre har tatt kontakt på grunn av engstelse og angst hos barna. Ved skolevegring kan Barne- og familiehjelpen gi veiledning til hvordan familien kan støtte barnet eller ungdommen på hjemmebane og hjelpe til med kontakt med skole eller

andre instanser som kan gjøre situasjonen bedre. Foreldre som er bekymret for rus, vil få samtaler hvor de får veiledning om hvordan de kan hjelpe og støtte sin sønn eller datter til å ta gode valg.

– Det å ha utfordringer med barna sine og de man er mest bekymret for er normalt, sier Sørensen.

Gode tilbakemeldinger

Barne- og familiehjelpen finnes i alle bydeler. Lavterskeltilbudet består av blant annet samtaler, gruppetilbud, kurs, veiledning og familieråd.

Avdelingsleder på Fana og Ytrebygda, Judith Elvebakk, forteller om flere som har gjort gode erfaringer med gruppetilbudene.

– Det er hjelp i å se at andre opplever problemer og at det ikke bare gjelder seg selv eller sin egen familie, sier hun.

Kollega Harald Morten Sørensen forteller om bra pågang til tjenesten. Han og Judith er begge stolte over tilbakemeldingene.

– Mange trenger å bli tatt på alvor, få lov til å snakke om det som er vanskelig eller få hjelp til å snakke sammen. De jeg har vært i kontakt med forteller at møtet med oss har vært positivt og at de er fornøyde med hjelpen de har fått, sier Sørensen.

– Det er veldig bra at folk får hjelp, og det er veldig bra at folk får hjelp tidligere enn før, avslutter Elvebakk.

AKTUELLE KURS- OG GRUPPETILBUD

Chilled: Mestringskurs for ungdom 13-18 år

Du er ikke alene: Grupper for ungdom 13-16 år med et familie-medlem som har psykisk sykdom eller rusproblem

Cool kids: Mestringskurs for barn som i alderen 7-12 år som strever med uro og angst

TIBIR: Rådgivning til foreldre og barn med samarbeidsvansker

COS og ICPD: Kurs for å veilede foreldre til et bedre samspill med barna

KONTAKT

Arna og Asane
Ring/SMS: 408 07 301
E-post: bfn1@bergen.kommune.no

Bergenhus og Årstad
Ring/SMS: 408 08 914
E-post: bfn2@bergen.kommune.no

Fana og Ytrebygda
Ring/SMS: 408 08 939
E-post: bfn4@bergen.kommune.no

Fyllingsdalen og Laksevåg
Ring/SMS: 408 08 937
E-post: bfn3@bergen.kommune.no

www.bergen.kommune.no/bfn

Lærer av gamle dager

Hålandsdalen leirskole er en gammel travet, men blir stadig mer aktuell. Gjennom 1890-tallets Fusa får elevene kunnskap de trenger i fremtiden.

TEKST OG FOTO: ANN-KRISTIN LOODTZ

Jeg har lært hvordan jeg skal tenne i peisen, og vi har grillet på bål, sier Henrik Veidung fra Fjellsdalen skole.

– Og så var det gøy jobbe med skinn, supplerer klassekamerat Håkon Kleven.

Gjennom opplevelser på leirskolen har de fått en smakebit på hvordan det ville vært uten strøm og innlagt vann. Konklusjonen er at det var litt gøy, men litt kjedelig også. For eksempel å klare seg uten vaskemaskin.

– Det gøyeste til nå har nok vært å gå på ski, sier Henrik. – Og så er det digg at det er dessert hver dag, tilføyer Håkon.

Digital detox

Denne uken er 75 7-klassinger fra Fjellsdalen og Haukedalen skoler på besøk i Hålandsdalen. De har hatt noen dager på

å bli «varm i trøyen». Detox fra internett, telefoner og TV. Hørt historier og sett bilder fra gamle dager, hatt øvelser i å samarbeide.

Midt i uken er dagen viet gamle dager. De er delt i grupper. Noen baker lefser og vaffer etter gamle metoder på vedovn og i ildsted. Andre jobber med tre, metall og skinn, hogger ved og bærer vann. Noen står skolerett for streng lærer i gamle-skolen, spiller «vippe pinne» i friminuttet og klakker rundt i gamle tresko. Andre igjen er ute med hest, spark og slede.

Konsentrerte hoder fordyper seg i lefseidegens utfordringer, to og to står fordypt over skinnbiten som skal bli en pengepung, to gutter gyver løs på hver sin hoggestabb. Hvem kunne visst at det var så vanskelig å hogge ved? På kjøkkenet har den ene gutten i gruppen fått oppgave som vafflesteker, spent vender

han på jernet over flammene som blåser opp. I smien stimler en liten gjeng rundt ildstedet med hver sin metallstav. Etterpå gyver de løs med hammer på det glødende metallet. De skal lage en krok festet til en treklosse.

– Mamma kommer sikkert til å henge den på veggen, forteller den ene av jentene stolt mens hun viser frem resultatet.

Historien om noe større

Varemerket til Hålandsdalen leirskole er gamle hus og livet på bygda i gamle dager. Gjennom historier, bilder og konkrete gjøremål, får elevene kjenne på og reflektere over hvordan det var den gangen folk var avhengige av hverandre for å klare seg sjøl.

– En favorithistorie for elevene er unge Brita som i 1895 lå i barsel og ventet barn, men ingen visste det var tvillinger,

forteller rektor Anne Sofie Martinsen.

– Brita fødte først Anders den 19. oktober, men trengte hjelp fra lege til å forløse det neste barnet – Ingebrigt. En kurér ble sendt over fjellet til Strandebarne for å hente lege. Legen tok først båt til Mundheim, så hest og kjerre til Hålandsdalen. Brita måtte ligge i barsel i to døgn, før legen kom, og Ingebrigt ble født 21. oktober. Begge guttene overlevde, de vokste opp og ble over 90 år, den ene ble sogar ordfører i Hålandsdal kommune, smiler Martinsen.

Den engasjerte rektoren er brennende interessert i historien, og hvilken skatt den kan være for å løse utfordringer i dag.

– For hvor er vi om vi ikke lærer av historien? spør hun retorisk. – Vi trekker de lange linjene. Har du ingen historisk forankring, har du ingen vei til å peke ut linjen i dag.

Den lange linjen fra Brita i barsel handler om samhold – og kollektivt ansvar.

– Leirskoleuken starter nesten alltid med samarbeidsaktiviteter. Elevene får her ulike oppgaver som handler om å løse problemer sammen. Edderkoppnettet er en av disse:

Alle elevene skal igjennom nettet, og det er ett hull til hver, men det vet ikke elevene. Uten å komme ned i bakken skal de hjelpe hverandre å komme igjennom nettet. I tillegg til å bli kjent med hverandre, brukes oppgaven som innfallsport til å snakke om samarbeid og hvor viktig det er å hjelpe hverandre. Herfra går linjen til vårt kollektive ansvar overfor naturen og klimautfordringene. I dette er friluftsliv vår metode til å komme ut i naturen og lære av den, oppsummerer hun.

På samme vis brukes mange av aktivitetene ved leirskolen som inngang til kunnskap om noe større. Hvordan lagrer du mat uten kjøleskap? Hvilke treslag

egner seg best til brenning, til verktøy og til bygging? Hvilke ressurser i naturen er det viktig at vi tar vare på? Hvordan tar vi vare på oss selv ute i naturen, og hvorfor er det så viktig å ta vare på hverandre?

– Vi er blitt så vant til teknologiske hjelpemidler, tilgang til internett, innlagt vann og strøm, at mange vokser opp i dag uten kunnskap om hvordan de kan klare seg uten, forteller Martinsen, og fremhever hvor viktig det er å få følelse for materialene og å bruke ulike verktøy.

– Vi ser at det blir stadig mer vanlig at elevene ikke har erfaring fra praktiske

– Vi har gjort mange hverdagslige aktiviteter om til læring, som for eksempel å måke snø

Anne Sofie Martinsen, rektor

oppgaver som å spikke, tenne opp varme og å fiske. Derfor har vi også gjort mange hverdagslige aktiviteter til læring, som for eksempel å måke snø, kle seg varmt nok etter været, lage mat og å rydde etter seg, sier Martinsen, idet hun reiser seg og slipper inn siste tilskuddet i staben: Martin, en fire måneder gammel Berner Sennen.

– Han er fortsatt på opplæring, smiler hun, og forteller om forgjengeren Herman som var til stor glede for mange elever. – Noen elever er redde for hunder, og da er det greit å møte en man kan føle seg trygg på.

Drift året rundt

Hålandsdalen leirskole eies av Bergen kommune og har vært drevet siden 1975.

Den ble utvidet og rustet opp i 2013 og 2017, den har 19 ansatte og har i dag kapasitet til 75 elever av gangen. Med opprustingen har de nå fått tilpassede lokaler til funksjonshemmede og et stor-kjøkken som leverer mat til opptil 100 personer i døgnet.

– Det kan fort gå 25 brød på en dag, forteller en av kokkene. I dag har hun laget fiskegrateng og salat. Alltid med dessert til, og alltid med alternativer til barn med allergier.

I tillegg til leirskoletilbudet som følger sesongene sommer, vinter, vår, høst og julehøytid, tar skolen imot barnehagegrupper i de korte skoleukene. Om sommeren har skolen tilrettelagte ferieleirer for utviklings- og funksjonshemmede. På høsten arrangeres internordisk uke med elever fra vennskapsbyene Bergen, Göteborg, Åbo og Århus.

– Lærer å tenke selv

To av dem som deltar denne leirskoleuken, er Ingrid O. Toft og Isabella I. Haugland fra Haukedalen skole. Ingrid har spikket skaft og laget en oste-hovel på formiddagen, Isabella har jobbet i smien. De synes leirskolen er en stor forandring fra hverdagen.

– Det er veldig gøy å gjøre helt andre ting. Hjemme spør jeg alltid mamma og pappa om alt mulig, men det kan jeg ikke her, sier Ingrid.

– Så vi lærer liksom å tenke selv i stedet for å få hjelp av dem, tilføyer Isabella.

Rektor Martinsen kunne ikke vært mer enig. Hun har blitt sitert på at hun mener at foreldre har separasjonsangst, og hun står fortsatt ved det.

– Det er ikke bare barna som trenger å øve seg på å være uten foreldrene. Mobilene har gjort noe med oss, vi er tilgjengelige hele tiden. Foreldrene trenger derfor å øve seg på å være borte fra sine barn. Det pleier å gå særdeles bra, smiler hun.

BAUTA I BERGENSSKOLEN:

– De sier jeg er Bergens minste rektor, 1,47 på sokkelesten, humrer Anne Sofie Martinsen. Hun har vært rektor for Hålandsdalen leirskole nesten lengre enn manns minne. I 40 år har hun jobbet på leirskolen og siden 2002 har hun vært rektor. Hele tiden har hun vært tro mot studietidens hjertesak: bærekraft og å ta vare på naturen. Hun tok environmental studies i USA på begynnelsen 1980-tallet, og i 1991 til 1993 tok hun pause fra leirskolen for å jobbe i byrådsavdelingen med Miljøbyen Bergen. Mye av driften ved leirskolen har hentet inspirasjon fra to leirskolesteder i New Jersey, USA.

Hålandsdalen er også åpen om sommeren

■ Om sommeren arrangerer Hålandsdalen Bergen kommunes sommerleirer for elever med funksjonshemming, utviklingshemming og lærevansker. Leirene er for elever på 2. til 10. trinn og er gratis for dem som deltar. Leirene er kjempe populære og er årets høydepunkt for deltakerne.

HISTORIE: Gamle små bygninger er et varemerke for leirskolen. Det gamle skolebygget er et praktfullt lite bygg, som eies av Fusa kommune, men der leirskolen har fått til et samarbeid om at de får bruke det en dag i uken. De gamle byggene blir i undervisningen en innfallsport til å snakke om bevaring og fortetting, effektiv bruk av ressursene og bærekraftig utbygging. På bildet er Eli-Kari godt i gang med sitt ukentlige «show», streng, men med en stor dose humor i bunn.

9 gode råd som gjør deg rustet for krise

– Her er barnehagens lager med **jodtabletter**, og her er rutineene, viser styrer Svanhild Hovland.

TEKST OG FOTO: ANN-KRISTIN LOODTZ

JODLAGER PÅ ALLE BARNEHAGER OG SKOLER: 55 000 jodtabletter fordeles nå på alle barnehager og skoler i Bergen. Styrer Svanhild Hovland ved Bjørgedalens barnehage har satt de ansatte godt inn i rutineene.

Ved Bjørgedalens barnehage har de hatt jodtabletter liggende i mange år. De er en av barnehagene som ligger innenfor tre kilometers radius til Forsvarets hovedbase Haakonsværn.

– Jodtabletter har ubegrenset holdbarhet. Om det blir nødvendig, skal alle barna, gravide og ammende i barnehagen ta beskrevet dose, forteller Svanhild Hovland. Hun har jobbet der i over ti år, og det har aldri vært behov for dem. Men det er jo en enkel forholdsregel å ta, påpeker barnehagestyrene.

Jodtabletter til alle skoler og barnehager

Bergen kommune har et lager på 55 000 jodtabletter. Nå blir de fordelt til samtlige av byens skoler og barnehager. Årsaken til at barn og unge skal ta jodtabletter ved radioaktiv stråling, er at de ikke har et opparbeidet jodlager i skjoldbruskkjertelen. Skjoldbruskkjertelen tar opp radioaktivt jod når man puster inn forurenset luft eller inntar forurenset mat og drikke. Tilskudd av naturlig jod blokkerer opptaket og forebygger derfor kreft.

For alle innbyggere med gravide, ammende og unge under 18 år i husstanden,

er det samtidig tilrådelig at de kjøper en pakke jodtabletter på apoteket som de har liggende hjemme.

– En krise ikke usannsynlig

Men er det virkelig realistisk i trygge Norge, å frykte radioaktivitet? spør vi kommunens beredskapssjef, Ivar Konrad Lunde.

– Det er anløp av atomdrevne båter ved Haakonsværn, og ferdsele med reaktordrevne fartøy langs norskekysten er økende. Det kan også skje atomkraftulykker ved anlegg i utlandet. Så, ja, det tilsier at tiltak med jodtabletter kan bli aktuelt også i Norge, sier han.

I hverdagen blir vi stadig mer avhengige av strøm, innlagt vann og internett. Beredskapssjefen er opptatt av de enkle forholdsreglene som gjør oss bedre i stand til å møte uforutsette hendelser.

– Vi er godt rustet i Bergen. Vannsystemet vårt er for eksempel sikret slik at flere alternative vannkilder kan forsyne samme område. Til sammenligning er Oslo mer sårbar, fordi store områder er avhengig av Maridalsvannet. Vi er også stødige på levering av strøm. Det er likevel ikke helt usannsynlig at vi kan oppleve et større og langvarig strømbrudd i

Bergen, eller at vannet kan bli borte over lengre tid, sier beredskapssjefen. Han utdyper:

– Det vi vet er at Bergen vil oppleve en alvorlig krise eller katastrofe en gang i fremtiden. Vi vet bare ikke når. Myndighetene vil da måtte prioritere å hjelpe dem som trenger det mest. Vi andre må klare oss selv, og hjelpe våre nærmeste. Derfor må vi alle forberede oss på en måte som gjør oss skikket til å ta vare på oss selv i 72 timer uten tilgang til strøm, internett, vann og mat, forklarer han, og gir følgende ni råd til befolkningen om hva vi bør ha liggende hjemme:

1. Vann. Ha ni liter vann per person. Vannet i springen kan bli borte eller urdrikkelig. Du trenger tre liter drikkevann per døgn.

2. Mat og medisiner. For hver person i husstanden bør du ha: to pakker knekkebrød, en pakke havregryn, tre bokser middagshermetikk eller tre poser tørrmat, tre bokser pålegg med lang holdbarhet, noen poser tørket frukt eller nøtter, kjeks og sjokolade. I tillegg må du ha medisiner du er avhengig av. Butikker og apotek kan bli utilgjengelige eller gå tom for varer.

3. Varme. Hvis strømmen blir borte over lengre tid, trenger du likevel lys, varme og kokemuligheter. Pass på at du har brennemateriale og en ved-, gass- eller parafin-ovn til oppvarming, samt en grill eller et gassdrevet kokeapparat til å varme mat. Du trenger stearinlys, lommelykt med batterier eller parafinlampe, fyrstikker eller lighter, varme klær, pledd og sovepose.

4. Førstehjelp. Ha alltid en førstehjelpspakke tilgjengelig. Vær forberedt på å hjelpe deg selv og dine nærmeste.

5. Tilgang på informasjon. Ha en batteridrevet DAB-radio, batterier, batteribank og mobil-lader til bilen. Når strømmen blir lenge borte, kan mobilnettet og internett også slutte å virke. Viktig informasjon vil bli gitt på radio.

6. Hygiene. Ha våtservietter og desinfeksjonsmiddel, samt tørke- og toalett-papir. Uten vann må du sørge for hygiene på annen måte.

7. Penger. Ha alltid litt kontanter i bakhånd. Uten strøm og nett, fungerer ikke minibanker og andre betalingsløsninger.

8. Ekstra drivstoff. Dersom du kan lagre dette på en sikker måte. Da kan du komme deg av gårde hvis du må, og bilen kan fungere som et eget strømaggregat for å lade opp mobiltelefon og til å lytte til radio.

9. Jodtabletter. Hvis det skjer en atomulykke i skipsfarten langs kysten eller ved et atomanlegg i utlandet, vil noen av oss være under 18 år, gravide og ammende. I tillegg til lagrene på skoler og barnehager, er det viktig å ha tabletter hjemme også. Kriseutvalget for atomberedskap vil gå ut med en anbefaling om å ta tabletter om det blir nødvendig, og tiltaket vil ofte bli iverksatt sammen med et råd om å oppholde seg innendørs i to dager. Jodtabletter får du kjøpt på apoteket.

Hvorfor får du disse rådene?

Rådene er hentet fra nasjonale myndigheters sin informasjonskampanje som startet før jul. Klimaendringene har bidratt til mer ekstremvær som kan føre til bortfall av kritisk infrastruktur, som for eksempel strøm, vann og mobilnett. Den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen de siste årene har ført at Norge nå moderniserer

totalforsvaret. Hvordan hver enkelte tar vare på seg og sine hvis noe uforutsett skulle skje, er en naturlig del av arbeidet med et moderne totalforsvar. I tillegg er vi som bor i et av verdens tryggeste og mest stabile land, vant til at det meste stort sett fungerer som det skal. Det er veldig mange tjenester og funksjoner vi er avhengige av for at vårt daglige liv skal gå rundt uten store problemer.

– Denne avhengigheten er faktisk en sårbarhet i seg selv, og et argument for hvorfor folk bør tenke over hvordan de kan forberede seg best mulig seg hvis noe skulle skje, forklarer Lunde.

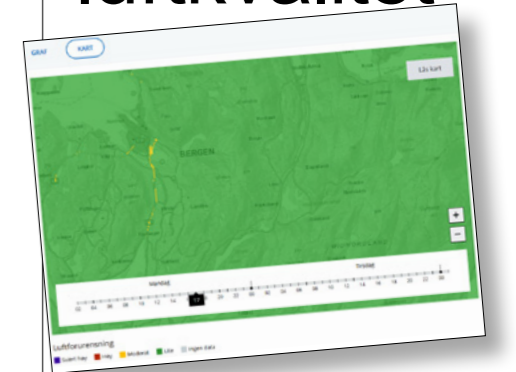
w.bergen.kommune.no/egenberedskap

Beredskapssjef i Bergen kommune, Ivar Konrad Lunde

Har lansert testversjon for varslet luftkvalitet

30. januar lanserte Miljødirektoratet en ny nasjonal varslingstjeneste for luftkvalitet. I tjenesten kan du blant annet finne digitale kart som viser varslet luftkvalitet for din bydel.

Tjenesten "Luftkvalitet i Norge" er en testversjon som skal utvikles videre, både med treffsikkerhet i varsel og i utforming. Men Miljødirektoratet ønsket å legge den tidlig ut for å kunne få innspill fra brukerne i hele landet.

Bergen gir innspill

Bergen kommune vil bidra med innspill slik at tjenesten blir best mulig. Bergen vil fortsatt varsle luftkvalitet på kommunens nettsider for fem dager frem i tid.

Varslet luft for din bydel

Den nye varslingstjenesten har todagersvarsel som vises som fargekoder i detaljert kart over byen og bydelene. Den viser også luftkvalitet i sanntid. Du finner den på: w.luftkvalitet.miljostatus.no

Samarbeid

Luftkvalitet i Norge er utviklet i samarbeid mellom Meteorologisk institutt, Statens vegvesen, Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Miljødirektoratet

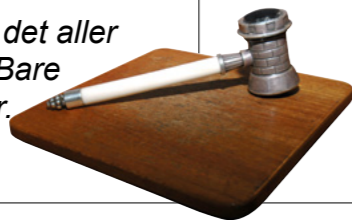
w.bergen.kommune.no/luftkvalitet

GODE PÅ VANN: Vannforsyningen i Bergen kommune er blant de mest robuste i landet. Vannverkene i de ulike bydelene er koblet sammen og kan ta over for hverandre ved behov. På Svartediket vannbehandlingsanlegg filtreres mikroorganismer, bakterier og humus (farge) bort i rensesassengene. Deretter blir drikkevannet behandlet med UV-lys, som uskadeliggjør bakterier, virus og parasitter i vannet.

Politikk på 1-2-3

Ved å lese denne siden, får du med deg det aller viktigste som skjer i politikken i Bergen. Bare saker som er endelig vedtatt omtales her.

w.bergen.kommune.no/politikk

DET POLITISKE SYSTEMET I BERGEN

BYRÅDET

Byrådet er Bergens byregjering. Byrådet kan fatte vedtak innenfor store deler av kommunens virksomhet. I saker der byrådet ikke har nødvendige fullmakter, kommer byrådet med forslag til vedtak. Sakene sendes så videre til behandling i bystyret.

BYSTYRET

Bystyret fungerer på samme måte som Stortinget gjør på nasjonalt nivå. Flertallet i bystyret bestemmer hvem som skal danne byråd. Bystyret vedtar også overordnede mål, prinsipper, strategier og planer for kommunens virksomhet, samt kommunens budsjett.

Siden forrige utgave av Bergenseren har bypolitikere fattet vedtak i blant annet disse sakene:

BARNEHAGE OG SKOLE

Bystyret har vedtatt "Plan for Smart oppvekst i Bergen" som skal sikre modernisering og et digitalt utstyrsløft for barnehage-, skole-, og idrettsfeltet.

Bystyret er positiv til et innbyggerforslag om nærmiljøanlegg ved Haukedalen skole og ber om at det vurderes i neste økonomiplan.

Bergen kommune rehabiliterer og utvider Eidsvåg skole, samt utvider Midtun skole. Kostnadsramme er henholdsvis 516,4 og 172 millioner kroner.

Rutiner for manglende barnehagebetaling er revidert.

Bystyret har vedtatt prinsipper som skal sikre at alle får barnehageplass i den bydelen de bor i.

Byrådet har hatt plan for å forebygge mobbing på høring. Planen skal senere legges frem for endelig vedtak i bystyret.

Elever på Haukås skole som har E39 som skolevei, er innvilget rett til skoleskyss.

Granebo-Radiostasjon naturbarnehage har fått nytt navn: **Floyfjellet naturbarnehage**.

KULTUR OG IDRETT

Bystyret har vedtatt 338 millioner kroner i kostnadsramme på å rehabilitere Det Hanseatiske Museum. Kostnadsrammen for Åsane kulturhus er 196,5 millioner kroner.

Bystyret har vedtatt retningslinjer for tre nye tilskuddsordninger – turnéstøtte til scenekunst, folkeverksted og maker-spaces samt vedlikehold av ikke-kommunale museumsbygg.

Byrådet har oppjustert totalrammen for prosjektet FYSAK Laksevåg til 49 millioner kroner, og inngått festeavtale med Arna Bjørnar IL.

HELSE, OMSORG OG INKLUDERING

Byrådet har sendt planen "Et slavefritt Bergen – plan for bekjempelse av menneskehandel 2019-2023" på høring. Innspillfrist er 14. mars.

Bystyret har vedtatt byens første handlingsplan for å forebygge selvmord. Planen har en nullvisjon for selvmord og et sterkt fokus på barn og unge.

FOTO: ANDREW BULLER

Bergen får en regnbueplass i Johanneskirkegården, et symbol på mangfold og frisinns, inkludering og respekt.

Til et privat forslag om urbant landbruk viser bystyret til handlingsplanen fra 2017, og foreslår samarbeid med Bybonden i Bergen og beplantning av spiselige vekster i byrommet.

Etter et innbyggerforslag om hundejorde i sentrum, ber bystyret om at Skansenparken og Løvstien utredes for formålet.

Bystyret har vedtatt reguleringsplaner for nye boligområder på Skjoldnes i Fana og i Fanavegen, ny småhusbebyggelse i Liavegen Åsane, eneboliger på Nordvik i Fana og nye boliger i Åstveitvegen.

Plan for delstrekning 2 på sykkelstamvei mellom Lagunen og Skjoldnes skiftet er også vedtatt.

Bystyret har gitt dispensasjon til ny nettstasjon ved Rundemanen, samt tillatelse til å oppføre en varmestue ved Skomakerdiket.

Tidligere vedtak om å beholde planlagt byggehøyde i Kronstadparken fastholdes, og bystyret har vedtatt ny handlingsplan for boliger til studenter.

Møhlenpristappen er omdøpt til Heinrich Glogaus trapp, oppkalt etter en av Bergens første menneskerettighetsaktivister (1786-1821).

Hovedplaner for vannforsyning og for avløp og vannmiljø er nå på høring. Innspillfrist er 15. mars. Se bergen.kommune.no/va

Byrådet har ekspropriert eiendom for utbygging i Wergelandsalléen, samt startet arbeid med en strategi for sjøfronten i Bergen.

Bystyret slutter seg til handlingsprogram for Miljøloftet 2019-2022, og har fastsatt planprogram for Kulturminneplan for Bergen.

ØKONOMI OG

ADMINISTRASJON

Bystyret vil at Bergen skal være en foregangskommune for mangfold og tilrettelegging og ber om at arbeidsinkludering omtales særskilt i den kommende HR-meldingen.

Bystyret har vedtatt bybudsjett 2019 samt økonomisk handlingsplan for 2019-2022. Se bergen.kommune.no/budsjett.

Bystyret har gitt byrådet fullmakt til å selge Håsteins gate 9.

Bystyret har godkjent at Bergen kommune og Hordaland fylkeskommune inngår en intensjonsavtale om kollektivtilbudet i Bergen.

Bystyret har avvist innbyggerforslag om mobildekning i Gullfjellsveien, fordi det ikke oppfyller formelle krav.

Bystyret mener ikke det er hensiktsmessig å gebyrfinansisere nye oppgaver kommunen får med ny brannsikringsplan for tett trehusbebyggelse.

Byrådet har innlemmet den internasjonale kvinne dagen 8. mars og Nordens dag 23. mars som faste lokale flaggdager i Bergen.

Både bystyret og byrådet har avgitt flere høringsuttalelser, blant annet til endring i opplæringsloven og friskoleloven, til lovfestet plikt å tilby dagaktivitetstilbud til hjemmeboende med demens, samt til foreslåtte endringer i smittevernloven.

Håkon Pettersen er ny byråd for finans, innovasjon og eiendom.

Byrådet har gitt juletilskudd på 100 000 kroner hver til Robin Hood-huset og Frelsesarmeens slumstasjon. Av andre bevilgninger er 20 000 til Det Felles Innvandrerråd i Hordaland, 15 000 til konserten Hjerterets revolusjon og 5000 til Urafiki i Bergen til å klargjøre 50 brukte PC-er til skoler i Øst-Kongo.

Byrådet har godkjent utbyggingsavtale om Paradis sentrum, samt utbyggingsavtale mellom BIR AS og Bergen kommune om Nygårdstangen som blant annet omfatter terminal for bussog.

TEKST: ANN-KRISTIN LOODTZ

VIL DU VITE MER OM DISSE OG ANDRE SAKER?
SE UNDER BYRÅD/BYSTYRE OG «BEHANDLEDE SAKER» PÅ w.bergen.kommune.no/politikk

Viltets venn i kommunen

JOBBER MIN

NAVN: Caroline Ertsås Christie

BOSTED: Bønes

ALDER: 40 år

STILLING: Viltforvalter i Bymiljøetaten
AKTUELL MED: Vil fornye forskrift om minsteareal for hjortejakt.

TEKST OG FOTO:
KRISTIN HAUGE KLEMSDAL

Hva går jobben din ut på?

– Jeg gir råd, veiledning og behandler saker etter viltloven, naturmangfoldloven og dyrevelferdsloven. Min jobb er å tale viltets sak, slik at generasjonene etter oss også får glede av naturen og dyrelivet. Oppgavene spenner fra å formidle informasjon ut til innbyggere, til å gi uttalelser knyttet til arealbruksplaner der viltet vil bli berørt.

– Mye av arbeidet mitt handler om forvaltningen av hjort. Nylig har vi et forslag til forskriftsendring ute på hør-

ing, som kan påvirke antall fellingstilatelser som kommunen vil gi i fremtiden.

Hva er det beste med jobben?

– Jeg liker faget og at det handler om naturen rundt oss. Det er også kjekt å samarbeide med et bredt spekter av mennesker – alt fra ulike offentlige instanser til den lokale bonden og jegeren – og den enkelte bergenser i gaten og deres opplevelse av naturen.

Er det noen ulemper?

– Motstridende interesser kan noen ganger gi høy temperatur hos ulike parter, og det kan være utfordrende å stå i midten og balansere alle behov. Men, ingenting er jo kjekkere enn når man lykkes med dette!

Hva slags bakgrunn har du?

– Jeg er utdannet biolog fra UiB og Århus, og har fordypning i livshistoriestrategier hos hjort. Jeg startet

som viltforvalter ved Bymiljøetaten høsten 2017. Før det jobbet jeg ti år med studieadministrasjon på universitetet.

Har du et arbeidsminne du vil dele?

– I høst fikk jeg være med et lokalt jaktlag på hjortejakt. Det er spesielt å liste seg rundt på jakt i nærfjellene, bare 15 minutter fra egen stue. Å oppleve hvordan hunden finner hjorten, hvordan jaktlaget samarbeider, og vente på om hjorten kommer frem gjennom terrenget – det er spennende!

BYOMBUDET HJELPER DEG

Byombudet skal arbeide for at det i den kommunale forvaltningen ikke blir gjort urett mot den enkelte borger.

Kontakt
byombudet@bergen.kommune.no
Telefon: 55 56 64 04

ERIK DAHL
HOS BYOMBUDET

Digitalisering og bruk av nettbaserte løsninger

Som et ledd i den pågående effektivisering av offentlig sektor, er digitalisering og nettbaserte løsninger en del av utviklingen. Dette er en ønsket forbedring. For de fleste gjør det tilgang til informasjon og kommunikasjon med kommunens tjenester både enklere og raskere. Det er imidlertid en kjensgjerning at ikke alle mestrer de nye digitale løsningene. Det følger av forvaltningslovens § 11 at forvaltningen har en veiledningsplikt. Hensynet bak den generelle veiledningsplikten er å sørge for at partene får mulighet til å ivareta sine interesser på best mulig måte.

Omfanget av veiledningsplikten må ifølge forvaltningsloven tilpasses den enkelte avdelings situasjon og kapasitet. Det kan imidlertid stilles et minstekrav til veiledningsplikten. Kommunen vil alltid være pålagt å informere om gjeldende lover, forskrifter, saksbehandlingsregler samt vanlig praksis innenfor det aktuelle saksområdet. Videre skal kommunen ta hensyn til sakens vanskelighetsgrad og partenes forutsetninger til selv å skaffe seg informasjon.

Bergen kommune må i sitt videre arbeid ta høyde for at enkelte grupper mangler nødvendig digital kompetanse. Det er viktig at kommunens avdelinger faktisk gir nødvendig råd og veiledning for dem som har behov for det.

En hovedåre i over hundre år

TEKST: NINA BLÅGESTAD
FOTO: ARKIVET ETTER STADSDINGENIØREN / BERGEN BYARKIV

Olav Kyrres gate fikk navnet sitt i 1882, etter at den ble regulert som en av hovedårene i sentrum etter brannen i 1855. Fotoet viser gaten antageligvis på våren eller sommeren etter den store bybrannen i 1916. Som i resten av byen ble mange bygninger i gaten slukt av flammene det vindfulle døgnet i midten av januar. På branntomten ble det oppført brakker som

huset butikker og restauranter. Den hvite bygningen i midten er Gartnerbrakken eller Blomsterbrakken. Den ble bygget av åtte gartnere som var rammet av brannen og lå der endestoppet til Bybanen ligger i dag. Fotografen er ukjent, men har fanget et øyeblikk av hverdagsliv i gaten fra et vindu eller balkong på Hotel Norge. Det gamle hotellet tok også fyr, men bygningen ble reddet. Se mer på w.bergenbyarkiv/bybrannen

Hvilken dato stenger Olav Kyrres gate?

Hva heter det nye hjelpetilbudet til barn, ungdom og familier som åpnet i november?

Hva heter rektoren på Hålandsdalen leirskole?

SEND SVARENE TIL:

bergen@bergen.kommune.no eller: Bergen kommune, Seksjon informasjon, Bergen Rådhus, postboks 7700, 5020 Bergen

Merk sendingen «Løs & Vinn». Husk å oppgi navn og postadresse. Vinne annonseres i neste utgave av Bergenseren.

Vi trekker ut én hovedvinner som får to gavekort, mens to andre vinnere får ett gavekort på én film fra Bergen Kino.

VINNERE FRA NR 4 • 2018:
Jorunn Osen, Bergen
Dagrunn Rønnestad, Bergen
Robert Tvedt, Bønes

Kontaktinformasjon

SENTRALBORD BERGEN KOMMUNE

55 56 55 56

HUSK KOMMUNETORGET

Kommunal informasjon i Bergens Tidende hver lørdag. Informerer om åpne politiske møter, planer, kulturaktiviteter og spesielle helse- og omsorgstilbud i kommunal regi. Du finner også viktige meldinger og oppfordringer til befolkningen.

DU MØTER OSS PÅ

FACEBOOK facebook.com/bergenkommune
INSTAGRAM instagram.com/bergenkommune_ung
CHAT bergen.kommune.no
TWITTER twitter.com/bergenkommune
E-POST postmottak@bergen.kommune.no

Kundesentre

INNBYGGERSERVICE, KAIGATEN 4

Hjelp til å finne frem i kommunal/offentlig forvaltning, internett for publikum
Tlf. 55 56 55 56 / 55 56 62 04 – Faks 53 03 16 40
Åpningstider: Mandag og fredag kl. 08.00–15.00, tirsdag–torsdag 08.00–20.00.
Bergen kommune, pb. 7700, 5020 Bergen
E innbyggjerservice@bergen.kommune.no

Bergen Rådhus er for tiden stengt. Alle henvendelser til Bergen kommune går via Innbyggjerservice.

ELEKTRONISK SPØRRETJENESTE

Still spørsmål til kommunen via nettpat/chat på bergen.kommune.no
Mandag og fredag kl. 08.00–15.00, tirsdag-torsdag kl. 08.00-19.00.

BYOMBUDET

Byombudet skal arbeide for at det i den kommunale forvaltningen ikke blir gjort urett mot den enkelte borger.
Tlf. 55 56 64 04

E byombudet@bergen.kommune.no

BYMILJØETATEN

Tlf. 55 56 56 90
Neumannsgate 1
(Fra 1. april: Johannes Bruns gate 12)
Åpent kl. 07.30–15.00
Telefontid kl. 07.45–15.30

PLAN- OG BYGNINGSETATEN

Tlf. 55 56 63 10
Allehelgensgate 5
(Fra 1. april: Johannes Bruns gate 12)
Åpent kl. 08.00–14.45

BOLIGETATEN

Tlf. 55 56 65 76
Domkirkegaten 6A
Åpent kl. 09.00–14.30
(Mandag kl. 09.30–14.30)
Telefontid kl. 08.00–14.30

KEMNEREN

Tlf. 53 03 08 00
Nonnesetergaten 4
Åpent kl. 09.00–15.00
Telefontid kl. 08.00–15.00

VANN- OG AVLØPSETATEN

Tlf. 55 56 60 00
Fjøsangerveien 68
Åpent kl. 08.00–15.00
Telefontid kl. 08.00–15.00

GRAVPLASSMYNDIGHETEN I BERGEN

Tlf. 55 59 32 00
E bergen@gravplass.no
W gravplass.no

Kommunens nødnumre

VAKTSENTRALEN

Vaktsentralen er åpen hele døgnet for melding av feil på vann, vei og kloakk.
Tlf. 55 56 78 15

NØD- OG BRANNSENTRAL

Felles for 30 kommuner i Hordaland og Sogn og Fjordane.
Ring 110

Forvaltningsenhetene i bydelene

Søknad om praktisk hjelp og bistand, middagslevering, hjemmesykepleie, psykiske helsetjenester, opphold i sykehjem, servicebolig, dagsentertilbud, avlastning, trygghetsalarm, omsorgslønn, støttekontakt, ledsagerbevis m.m.

SONE NORD

Arna, Bergenhus, Åsane
Tlf. 55 56 70 70

SONE VEST

Fyllingsdalen, Laksevåg
Tlf. 55 56 54 40

SONE SØR

Fana, Ytrebygda, Årstad
Tlf. 55 56 51 90

For spørsmål om egenbetaling opphold i institusjoner, kontakt Kemneren, tlf. 53 03 08 00. For spørsmål om egenbetaling for hjemmetjenester etc, kontakt forvaltningsenheten i din bydel.

FORVALTNINGSENHET PSYKISK HELSE

Søknad om tjenester til mennesker med psykiske lidelser.
Møllendalsveien 1a. Tlf 55 56 84 70.

Kulturkontor

ARNA OG ÅSANE KULTURKONTOR

Åsane senter 40
Tlf. 55 56 71 15

FANA OG YTREBYGDA KULTURKONTOR

Østre Nesttunvegen 18
Tlf. 55 56 11 06

BERGENHUS OG ÅRSTAD KULTURKONTOR

Kong Oscars gate 54
Tlf. 55 56 92 10

FYLLINGSDALEN OG LAKSEVÅG KULTURKONTOR

Håsteins gate 3
Tlf. 55 56 96 00

Helse og omsorg

NÅR LIV OG HELSE STÅR I FARE

Ring 113

BERGEN LEGEVAKT

Bergen helsehus, Solheimsgaten 9
Døgnapent – akutte henvendelser
Tlf. 116 117
Tlf. 55 56 87 00 (administrasjonen)

LEGEVAKTSTASJONEN I FANA

Kommunehuset på Nesttun
Wollert Konows Plass 2
Tlf. 55 56 13 00

LEGEVAKTSTASJONEN I LODDEFJORD

Vannkanten, Lyderhornsveien 353
Tlf. 55 51 33 70

LEGEVAKTSTASJONEN I ÅSANE

Åsane senter 38
Tlf. 55 56 70 00
Åpningstider for alle er mandag–fredag kl. 16.00–22.00, lørdag, søndag, helligdager kl. 12.00–18.00.

KRISESENTERET FOR BERGEN OG OMEGN

Døgnbemannet tilbud for voldsutsatte kvinner, menn og barn.
Tlf. 55 31 50 50

RÅDGIVNINGSKONTOR FOR HØRSELHEMMEDE OG DØVBLINDE

Tlf. 55 56 94 75 / 480 73 824
E radgivning.horsel@bergen.kommune.no

KOMMUNAL HJELPEMIDDELSERVICE

Korttidsutleie av hjelpemidler.
Kokstaddalen 43, 5257 Kokstad
Tlf. 53 03 48 80
E hjelpemiddelhuset@bergen.kommune.no

KREFTKOORDINATOR

Gir råd til kreftrammede og deres pårørende.
Tlf. 55 56 53 89 / 408 03 883
E kreftkoordinator@bergen.kommune.no

Barnevernet

Barneverntjenesten har kontorer i fire byområder. Kontaktinfo på bergen.kommune.no

Nasjonal alarmtelefon for barn og unge:
Tlf. 116 111

BARNEVERNVAKTEN

Hverdager kl. 08.00–02.00
Helg kl. 17.00–02.00
Tlf. 55 36 11 80
Evt. via politi 02800

BARNE- OG FAMILIEHJELPEN

Ungdom og familier som trenger råd og veiledning, kan henvende seg direkte, uten henvisning, for å få hjelp.
Arna/Åsane: tlf. 408 07 301
Bergenhus/Årstad: tlf. 408 08 914
Fana/Ytrebygda: tlf. 408 08 939
Fyllingsdalen/Laksevåg: tlf. 408 08 937

Sosialtjenesten

NAV ARNA

SOSIALTJENESTE
Øyrane Torg, Ådnavegen 63
Postboks 193, Indre Arna, 5888 Bergen
Tlf. 55 55 33 33, tastevalg 1.

NAV BERGENHUS

SOSIALTJENESTE
Valkendorfgaten 6, 5012 Bergen
Tlf. 55 55 33 33, tastevalg 1.

NAV FANA SOSIALTJENESTE

Østre Nesttunvegen 8,
Postboks 3, 5852 Nesttun
Tlf. 55 55 33 33, tastevalg 1.

NAV FYLLINGSDALEN

SOSIALTJENESTE
Spelhaugen 18, 5147 Fyllingsdalen
Tlf. 55 55 33 33, tastevalg 1.

NAV LAKSEVÅG

SOSIALTJENESTE
Vestkanten, 5. et. Loddefjordveien 2
Postboks 123, 5881 Bergen
Tlf. 55 55 33 33, tastevalg 1.

NAV YTREBYGDA

SOSIALTJENESTE
Aurdalslia 10
Postboks 104, Sandsli, 5862 Bergen
Tlf. 55 55 33 33, tastevalg 1.

NAV ÅRSTAD

SOSIALTJENESTE
Solheimsgaten 13
Postboks 7715, 5020 Bergen
Tlf. 55 55 33 33, tastevalg 1.

NAV ÅSANE SOSIALTJENESTE

Åsane Senter 19
Postboks 14, 5826 Bergen
Tlf. 55 55 33 33, tastevalg 1.

NAV KONTAKTSENTER

HORDALAND/PENSJON
Tlf. 55 55 33 34

Idrett

IDRETTSSERVICE

Tlf. 55 56 24 80
For åpningstider for kommunens idrettsanlegg, se bergen.kommune.no/idrett

FYSAK ALLAKTIVITETSHUS

Tlf. 53 03 96 90
W fysakbergen.no

Veterinærsvakt

SMÅDYRVAKT

Tlf. 820 90 060.

HEST- OG PRODUKSJONS-DYRVAKT

Bergen sør, tlf. 480 72 422
Bergen nord, tlf. 409 12 088
Tilgjengelig hele døgnet unntatt hverdager kl. 08.00-16.00.